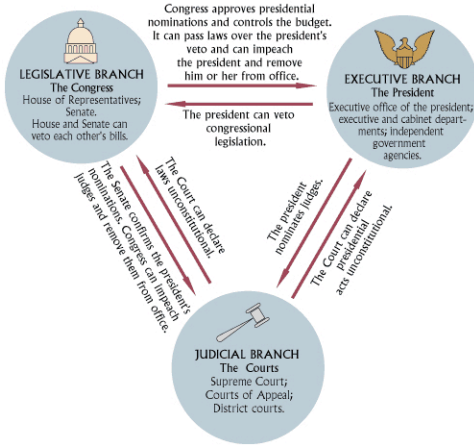

“Kuvvetler ayrılığı” ya da “denetle ve dengele”!

Adlandırmalar bir paketin etiketine benzetilebilir. Etiket, paketin içeriği hakkında bir fikir verirse de sadece etikete bakarak uzun çıkarımlar yapılmamalıdır.

Yönetim sistemimizi kısaca tanımlamak için kullanılan “*kuvvetler ayrımı*” (veya *ayrılığı*) böyle bir etiket adlandırmadır.

Anayasa Mahkemesi'nin son kararı ile tartışma konusu olan bu kavram, etikette yazan üzerinden yapılan bir tartışmaya iyi bir örnektir.

Kuşkusuz ki ancak uzunca bir açıklamayla ifade edilebilecek her kavramı birkaç sözcüğe sığdırmanın getirdiği bir sorun her zaman vardır; ne yapılırsa yapılışın bazı anlam kaymalarının, düşmelerinin önüne geçmek güçtür. Ama durup dururken etiket üzerine, buğulu bir ad koymak yanlış anlamalara davetiye anlamına gelebilir.

Büyütmek için: <http://bit.ly/1eJdgQl>

Sokaktaki insanımızın çoğu, medya mensuplarımızın bir bölümü –tuttuğu takım galip geldiği için bir eleştiri yöneltmeyenler de

çıkarılırsa büyük çoğunluğu- ve hukuçularımızın da benzer bir bölümü, “kuvvetler ayrılığı” ilkesini “*herkes kendi işine baksın*” şeklinde anlamaktadır. **Yasama** gereken kanunları çıkaracak, **yürütme** bunları uygulayacak, **yargı** ise nizaları çözecektir. Her ne zaman ki bu keskin iş bölümü zedelenirse sistemin özündeki ilke –yani kuvvetler ayrımı- zedelenmiş olacaktır.

Çok boyutlu ilişkileri teke indirerek anlamayı bir düşünce sistemi haline getirmiş insanlarımız için bu sade ve o derecede de barışçıl “*birbirinin işine karışmama*” ilkesi gerçekte hiç de öyle değildir ve aksine tamamen “*birbirinin işine karışmak*” üzerine kuruludur; yani sistemin püf noktası “**karışmamak**” değil tam tersine “**karışmak**”tır. Bu karışıp karışmamanın ölçüsü de “hiç bir erkin kendi kafasına eseni denetim ve dengeleme olmaksızın yapamaması”dır.

A.B.D. yönetim sistemi ile ülkemizin sistemi arasında farklar vardır ama yasama, yürütme, yargı üçlemesi açısından tamamen benzerdir. Yukarıdaki şemada, her üç erkin birbirini nasıl denetlediği (yani karıştığı) ve de ardından nasıl dengelediği (yani karıştığı) açıkça görülmektedir.

Bu yüzden de sistem, *denetle ve dengele* anlamına gelen “*check and balance*” olarak anılmaktadır. Böylece, iyi ya da farklı niyetlerle yanlış anlamalara karşı –bir ölçüde- önlem alınmış olmaktadır.

Yeni anayasa hazırlıklarının gündeme gelebileceği olasılığına karşı, bu defa daha iyi anlaşılabilir “*denetle ve dengele*” teriminin kullanımını öneriyorum.

Bu yolla, erklerin birbirine karıştığını düşünerek tehevüre kapılabilecek yurttaşlarımız için doğrusunu anlamış olabileceklerdir.

Pazar, Haziran 8, 2008